

Tot esperant l'estrena (i II)

Tothom sap que una sala d'espera és un lloc incòmode i de trànsit. Deixa de ser-ho quan un o la cosa es crida a judici, el del públic, situació no mancada d'inquietud i a voltes excessivament transitòria. Així, en el cas que ens ocupa, es té sempre l'esperança de ser cridat aviat, sobretot en èpoques d'estrenes contínues (principis de temporada), o perquè ja toca, o perquè la insistència per part de tercers (institucions, públic, mitjans) pressiona sobre els que retenen les còpies... en la sala d'espera. Això vol dir que en qualsevol moment, i tant de bo que es produís ben aviat, o tal vegada ja s'ha produït la bonanova, algun o alguns dels títols ressenyats poden trobar-se en el seu estat natural: ser estrenats. Entre aquests, hi ha els següents:

Estació central és el tercer llargmetratge de Josep Anton Salgot (Aigua freda, 1953), un cineasta català que debutà el 1978 fent *Serenata a la claror de la lluna* amb Carles Jover (Imatco, SA) i que l'any següent sorprengué a tothom amb *Mater amatíssima*, una obra que el situava sobre el paper en una posició de privilegi, perquè l'acreditava, i molt, com a director sensible, capaç d'acabar-se amb temes tan difícils i arriscats com aquest, el cas d'un noi autista que viu amb la seva mare (Victoria Abril). Però, ¡el que és el món del cinema aquí!, Salgot no ha pogut tornar darrere una càmera fins al 1988, i això per no recordar ara el cas més xocant de Víctor Erice. *Estació Central* és un policíac protagonitzat per un fotògraf professional que, de sobte, es troba implicat en una còrrua d'assassinats perpetrats sempre de la mateixa manera. Aleshores, coneix una formosa xicoteta amb qui s'ho passa la mar de bé, encara que aquesta passió mútua quedarà interrompuda per nous assassinats i el conduirà a un atzucac. Un embolic trepidant i emocionant, a fe de Déu, al servei d'una altra història d'amor i follia i crims a dojo, emmarcada en plena urbs i pensada força per als mercats internacionals, com *Sopar d'assassins* i *L'home de neó*.

Katarzyna Figura, Helena a 'Estació Central'.

El quadre interpretatiu és tota una pista: Feodor Atkine (*L'home de neó*), Katarzyna Figura (*Tren a Hollywood*), Sergi Mateu, Paola Dominguin, Günter Meisner (*Tras el cristal*), com també ho és el *press-book* trilingüe (anglès, català i espanyol, per aquest ordre). El pressupost pujà a 160 milions, amb la participació de TVE, SA, el Ministeri de Cultura i la Generalitat de Catalunya que junts en proveïren el 60%. S'ha tingut un especial compte en l'aspecte visual, tant per part dels ambientadors, Vicenç Viaplana i Balter Gallart, com per part del fotògraf, el guardonat Josep Maria Civit; la música és de Jordi Nogueras (*Blue Gin*). La producció, de Septimània Films, de Manuel Valls i Albert Sagalés, ha aconseguit vendre *Estació Central* a diversos països del món, i aquí es confia no

haver d'esperar que la TV ens la passi.

Gran Sol és una novel·la del malaguanyat escriptor de Vitòria/Gasteiz Ignacio Aldecoa, el títol de la qual al·ludeix a uns calats de l'Atlàntic on els pescadors d'altura van a feinejar. És una història que feia anys que al seu director (*Bar-Cel-Ona*) i guionista, Ferran Llagostera (Sant Joan de les Abadesses, 1947), l'obsessionava, donada la seva afició per la mar i la pesca. Finalment, la va poder començar a mitjan 1987 gràcies a lligar dins el sac pressupostari una bona part del seu cost, 136 milions, amb aportacions del Ministeri de Cultura, la Generalitat de Catalunya, el Govern basc, la Diputació Foral d'Araba, els drets d'antena de TV3, la producció compartida entre catalans i bascos (Centre Productor de la Imatge, SA, Irati Fil-

Patxi Bisquert i Joaquín Sans en 'Gran Sol'.

mak, SA, Mare Nostrum, SA i Productora Catalana de Tele-Vídeo, SA) i l'avanç de distribució per part de Lauren Films, SA. El film es va estrenar oficialment a Vitòria a finals d'abril de 1988, coincidint amb un homenatge que el poble de l'escriptor li va retre; després s'ha passejat per altres ciutats, tant de dins com de fora de Catalunya, però encara espera pantalla a Barcelona.

La història transcorre dalt del vaixell *Lagunak*, on conviu un grup de tretze *arrantzales* (pescadors bascos i gallecs), entre els quals reconeixem actors tan solvents com Luis Iriondo (*Companys, procés a Catalunya* i autor així mateix de la música de *Gran Sol*), Agustín González, Patxi Bisquert (*Un negre amb un saxo*), Carlos Lucena, Paco Sagarzazu, Ovidi Montllor (*L'acte*), Paco Casares i la veterana Lola Gaos, massa absent de les pantalles els últims anys. La vida dins el *Lagunak* implica tota mena de situacions, des de l'alegria per una bona pescada fins al dolor per la mort d'un company d'accident. Però també les habituals picabaralles, les preocupacions pregones, l'avorriment i la soledat lògiques, els sentiments, les il·lusions i les frustracions de tot home enfront d'un treball dur i en contacte amb altres homes. Si du-

ra és aquesta vida, dur va ser també el rodatge en alta mar, tant per part dels tècnics com dels actors, no avesats a aquesta mena d'experiències tan exigents. La fotografia de Xavier Camí i el muntatge d'Ernest Blasi han estat valorats positivament pels que han vist *Gran Sol*, la vida tal com és... dalt d'un vaixell de pesca Atlàntic enllà.

La veritat oculta, de Carles Benpar (Barcelona, 1948), fou començat a finals del 1986 i exhibit amb caràcter d'estrena mundial al Festival de Barcelona del 1987. Parteix del llibre de contes de Pere Calders, *Cròniques de la veritat oculta*, i s'inspira bàsicament en un d'ells, aquell que narra la història d'un home que ha fet una fortuna a Amèrica i torna a Catalunya per viure feliçment els seus últims anys. Es construeix un magnífic casalot a la vora de la mar Mediterrània, rodejat d'un esplèndid jardí, on de forma sorprenent es descobreix una mà embolicada amb papers. A partir de llavors la seva vida fluctua entre els records d'un passat que Déu n'hi do, i un present del tot inquietant. Aquest personatge és encarnat amb alta impostura pel veterà Conrado San Martín (*De mica en mica s'omple la pica*), i entre la colla d'estrany personatges que apareixen en escena figuren Ovidi Montllor, Fer-

ran Rané, Assumpta Serna, Sílvia Sabaté, Héctor Alterio, Alexandra Bastedo, José Luis López Vázquez, Constantino Romero, José María Canete, Víctor Israel i Joy Blackburn, un florit repartiment que es mou massa hermèticament per les estances, com si el temps s'hagués aturat i tots s'haguessin convertit en uns autòmats al servei de l'amo.

Al to de representació general als monòlegs sentenciosos que dominen la trama, puntejada per música de Frederic Mompou tocada al piano per la seva viuda Carmen Bravo, el director Benpar (*Escapada final*) hi contraposa agilitat narrativa i una posada en escena prou acurada, però el producte no acaba d'arribar mai del tot ni penetrar en l'espectador, interessat com està a esbrinar «l'estrany missatge» (títol primer que va tenir el film) o «l'estrany al jardí» (títol d'un episodi de la sèrie *13 x 13* emès per TV3 aquell any i basat en el mateix relat), al temps que s'esforça a descobrir la complexa personalitat de l'amo del casalot. Malgrat tractar-se d'un film fallit, massa distanciat i que deixa fred l'espectador, conté força elements d'interès perquè ixi de la sala d'espera: la seva visibilitat, la fotografia de Joan Amorós, un planter d'interprets de gala i

l'al·licient d'aproximar-nos un poc més al món, sempre misterios i fantasios de Pere Calders. *La veritat oculta* és una producció de Septimània Films, SA, i de Filmsclot-Equipo de Producción, més la participació de la distribuïdora Lauren Films, SA (que amb Catalònia Films, SA, acapara en aquests moments la majoria de cintes catalanes) i subvencions del Ministeri de Cultura i la Generalitat de Catalunya, que entre tots cobreixen el 60% del pressupost global (60 milions).

Sopar d'assassins és l'últim film de

perpetrin tres assassinats, a tant la peça, pagadors en dos terminis: un a feina feta i l'altre al cap d'un any, això sí, la bòfia no ha descobert el marro. A més, l'escriptor donarà un plus pel millor crim comès, un incentiu que estimula d'allò més els assassins. I la troca encara s'embolica més en fer intervenir luxe i dones de bon veure, de les que se les saben totes. En fi, molt de misteri, molta violència i... a passar-s'ho bé, que només és un joc, el d'un escriptor maquiavèl·lic que se sopa tot solet els assassins a sou. El professor

ves i Jordi Torras (veterà secundari imprescindible). També, i a destacar, el treball del músic Toti Soler i de l'operador Llorenç Soler, cada volta més sol·licitat pels cineastes catalans. Quant a la distribució, UIP s'ha quedat *L'home de neó*, un nas que fa temps que aposta pel cinema estatal/nacional/local i que sol defensar amb professionalisme els productes que accepta una volta s'han acabat, a la segura, doncs. Ara bé, la carta major d'Abril ha estat bastir una història d'avui, farcida d'acció, de caire policíac, amb perso-

Feodor Atkine fa d'obrer i Assumpta Serna d'entabonadora en 'L'home de neó'.

Sebastià d'Arbó (Tortosa, 1947), escrit per ell i Luis Murillo, i rodat a finals de l'any passat amb producció d'Anna International Films, del director i productor italià Vincenzo Salviani, fincat a Barcelona des de fa uns anys. Curiosament, quan aquest l'ha llançat al mercat internacional per vendre'l des d'Itàlia estant, l'ha traduït correctament, *Dinner of Murderers*, però ara el seu director es diu Ronald Foe, i els protagonistes Laura Conti (*L'escot*), Albert Dueso i Jordi Torras passen a dir-se Carol Blake, George Towers i Burt Carrington, cosa força freqüent en aquesta mena de productes de consum, quasi impersonals, a causa d'interessos d'un mercat que compra més a pes que no una obra concreta, perquè adquireix gènere amb *touch* ianqui. ¡I aneu a saber com han estat batejats Maria Espinar, Jordi Dauder i Josep Gimeno!

La trama és la següent: un escriptor famós contracta tres pistolers perquè

Arbó té com a projecte filmic en cartera una biografia sobre Picasso, ben assessorat pels savis Josep Palau i Fabre i Josep Maria Carandell. ¡Sort!

Albert Abril (Barcelona, 1947), l'autor d'aquell tan personal *Viatge a l'última estació* (1981-1982), que va guanyar un premi de Nous Realitzadors del Ministeri de Cultura, ha jugat molt fort en el seu segon llarg-metratge, *L'home de neó* (The Neon Man, al circuit internacional). D'entrada, muntant una producció que li garantís els suficients elements que li exigia la història, d'ell (Barcelonafilm) i de Paco Poch (Virgínia Films), però sumant també ajudes del Ministeri de Cultura, la Generalitat de Catalunya i l'aportació per drets d'antena de TV3 (pressupost total: 95 milions). Després, elegint un *casting* que pivota sobre dos noms acreditats arreu, Feodor Atkine i Assumpta Serna, més Lluís Homar (*Si te dicen que caí...*), Moisès Torner, Víctor Israel (un professor), Viviane Vi-

natges creïbles, on els mitjans moderns de comunicació tenen un paper determinant i on els poders ballen més sardanes i tangos dels que en aparença és pugui imaginar. I és que, a determinades esferes, tot és un joc a cavall entre la realitat i la ficció. Un film de metròpoli, dur i estilitzat, que s'exhibí, en el Festival de Berlín dins de la secció «Panorama» i que fou rebut amb divisió d'opinions, això vol dir que no deixà indiferent, i és que un dels objectius d'Abril era fer un *thriller* «diferent».

Tot esperant la seva estrena immediata, el cineasta català prepara un nou film: *A la recerca de la felicitat*. Confiam, tant més, que aquesta sigui aconseguida per ells i per a la resta de títols i directors ressenyats en la nostra doble crònica, una felicitat que no s'assaboreix fins que no s'estableix el contacte amb el públic.

Joaquim Romaguera i Ramió
Josep Maria López i Llavió